

มะม่วงนิมพานซ์

สร้างงาน สร้างอาชีพ

ที่มา/ปัญหา

พื้นที่ ม.13 ต.โคกปี่ฆ้อง อ.เมืองสระแก้ว จ.สระแก้ว ส่วนใหญ่ปลูกมะม่วงหิมพานต์ เมื่อราคาตกต่ำ ว่างแรงงานไปทำงานนอกพื้นที่ ในชุมชนมีผู้สูงอายุและกลุ่มเปราะบางอยู่มาก ผู้นำจึงจัดตั้งกลุ่ม **วิสาหกิจชุมชนบ้าน 7 หลังพาเพลิน** แต่กลุ่มยังขาดความรู้ ในการจัดการผลผลิต และการแปรรูป รายได้จึงยังไม่มั่นคง นอกจากนี้ ชุมชนยังขาดความมั่นคงด้านสิทธิในที่ดิน ที่อยู่อาศัย เนื่องจากขาดการรับรู้เกี่ยวกับการเข้าสู่กระบวนการจัดที่ดินชุมชน ดังนั้น ส.ป.ก.สระแก้ว ชุมชน และภาคี จึงร่วมหาแนวทางแก้ไขด้านรายได้และความมั่นคงในที่ดินเพื่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

บทบาท ส.ป.ก.

1. การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม วิสาณกิจชุมชนฯ มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ผ่านกลไกคณะกรรมการ และขยายการมีส่วนร่วมจากระดับกลุ่มไปสู่ระดับชุมชนด้วย โดย สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสระแก้ว (ส.ป.ก.สระแก้ว) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกระบวนการ มีบทบาทในการให้คำปรึกษาและเสนอแนวทางการพัฒนาหรือแก้ไขปัญาของชุมชน
2. การร่วมขับเคลื่อนตามแผนพัฒนาชุมชน โดย ส.ป.ก.สระแก้ว มีบทบาทในการขับเคลื่อนงานตามแผนพัฒนา โดยทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อร่วมพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ เพิ่มศักยภาพให้กลุ่มและคนในชุมชน พร้อมประสานเชื่อมโยงกับภาคีภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และสถาบันการเงิน เพื่อร่วมขับเคลื่อน ทั้งให้องค์ความรู้รวบรวมมาตรฐาน พัฒนาทักษะผู้นำและสมาชิกในชุมชน สนับสนุนปัจจัยการผลิต ให้สินเชื่อ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้าถึงข้อมูลและการส่งเสริมจากหน่วยงานต่าง ๆ มากขึ้น

บทบาท ส.ป.ก. (ต่อ)

3. การสนับสนุนเทคโนโลยีและนวัตกรรม กลุ่ม ซึ่งมีสมาชิกคนเป็นรุ่นใหม่ มีความรู้ด้านเทคโนโลยี มีการคิดค้นและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งจากประสบการณ์ ทดลองปฏิบัติ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม ในขณะเดียวกัน ส.ป.ก.สระแก้ว ร่วมกับหน่วยงานภาคี ร่วมสนับสนุนทั้งองค์ความรู้และเทคโนโลยีนวัตกรรม เช่น เครื่องกะเทาะเมล็ด โรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น เพื่อช่วยพัฒนากระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และนำของเหลือใช้ไปทำให้เกิดประโยชน์ตาม **แนวทาง Zero Waste** เช่น เยื่อเมล็ดมะม่วงไปผสมกับอาหารเปิดทำให้ไข่แดงเปิดใหญ่และสีสวยนำมาแปรรูปเป็นไข่เค็ม เนื้อมะม่วงนำมาทำปุยหมักเปลือกที่ได้จากกะเทาะนำไปขายเป็นพลังงานเชื้อเพลิง เป็นต้น

4. การเพิ่มศักยภาพด้านเงินทุนของชุมชน การพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคม โดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เพื่อรองรับและช่วยเหลือสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหา ในกรณี ที่สมาชิกต้องการพัฒนาการผลิต หรือเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิก รวมถึงการสนับสนุนคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตและให้คนได้มีอาชีพ มีรายได้โดยไม่ต้องออกนอกพื้นที่เพื่อประกอบอาชีพอื่น

5. การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ โดยการขยายผลไปยังพื้นที่ใกล้เคียง และพื้นที่อื่น ๆ ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ การศึกษาดูงาน รวมถึงการประสานงานเพื่อเป็นพันธมิตรในการจัดการทรัพยากร

ความสำเร็จ

ผลลัพธ์

ผลผลิต

- จัดตั้งวิสาหกิจ “วิสาหกิจชุมชนบ้าน 7 หลังพาเพลิน” มีสมาชิกเริ่มต้น 10 ราย ปัจจุบัน 81 ราย
- พื้นที่ปลูกและปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น ปัจจุบันมีพื้นที่ประมาณ 500 ไร่ ผลผลิตประมาณ 25 ตัน/ปี ผลผลิต 200 กิโลกรัมต่อไร่
- พัฒนาผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปมะม่วงหิมพานต์ 6 ชนิด ได้แก่ กอด(แยกเกลือ) เคลือบงา กอดเกลือ(แบบพวง) อบโบราณ กระจายสารท กอดแผ่น
- ชุมชนสามารถลดของเสียจากการผลิตและการนำวัสดุเหลือทิ้งไปใช้ให้เกิดประโยชน์
- ชาวบ้านมีอาชีพเสริมและมีรายได้เพิ่มขึ้น และกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ (ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยจิตเวช) มีงาน มีอาชีพ และมีรายได้

- แปลงปลูกได้รับการรับรอง GAP และผลิตภัณฑ์แปรรูปมีมาตรฐานการรับรอง เช่น มาตรฐาน อย.
 - ชุมชนมีมติร่วมกันในการเข้าสู่กระบวนการจัดที่ดินชุมชนของ ส.ป.ก. โดยได้รับการบรรจุเป็นแผนการจัดที่ดินชุมชนของ ส.ป.ก.สระแก้ว ในปีงบประมาณ 2568
 - เกษตรกรในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยมีรายได้เฉลี่ย 300,000 บาทต่อปี
- จากการปลูกมะม่วงฯ และอาชีพเสริม(เลี้ยงเป็ด)
- กลุ่มเปราะบาง มีงานทำตามศักยภาพที่เหมาะสม และมีรายได้เฉลี่ยต่อคน 60,000 บาท/ปี
 - เปลือกที่กะเทาะ ขายเป็นพลังงานเชื้อเพลิง เยื่อหุ้มเมล็ดนำมาผสมกับอาหารเลี้ยงเป็ด ทำให้ได้ไข่เป็ดคุณภาพดี เต้ามะม่วงฯ ทำเป็นปุ๋ยพืชสด ในปี พ.ศ.2568 มีแผนจะนำเนื้อมะม่วงหิมพานต์ มาแปรรูปเป็นไวน์ และการทำนํ้านมจากเมล็ดมะม่วงหิมพานต์

ความสำเร็จ (ต่อ)

ด้านเศรษฐกิจ

- หลังการเข้าร่วมโครงการชุมชนมีรายได้จากการจ้างงาน ประมาณ 400,000 บาท
- ชาวบ้านมีรายได้จากการจำหน่ายมะม่วงเพิ่มขึ้น กิโลกรัมละ 5 บาท
- กลุ่มมีรายได้จากการแปรรูปมะม่วงๆ จำนวน 20 ตัน (ผลดิบ 250,000 บาท) ประมาณ 500,000 บาท
- กลุ่มมีเงินออมจากสมาชิก ประมาณ 81,000 บาท และมีเงินปันผลประมาณ 540 บาท/คน/ปี
- สมาชิกมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นรายละ 15,000 บาท/ปี

ด้านสังคม

- เกิดการรวมกลุ่ม ชุมชนเกิดความสามัคคีและเข้มแข็ง
- คนในชุมชนมีอาชีพ มีรายได้ ไม่ต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ และแก้ปัญหาให้กับบางรายที่ตกงานในช่วงโควิด-19
- กลุ่มคนเปราะบาง มีอาชีพ มีรายได้ มีสมาธิมากขึ้น และไม่รู้สึกด้อยค่าตนเอง รวมถึงลดการเกิดปัญหาอาชญากรรมที่เกิดจากผู้ป่วยจิตเวช
- เกิดการสร้างเครือข่ายและขยายผลกับพื้นที่ชุมชนใกล้เคียง และชุมชนอื่น ๆ ที่เข้ามาศึกษาดูงาน

ด้านสิ่งแวดล้อม

- การนำวัสดุเหลือทิ้งไปใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นการบริหารจัดการของเสียเป็นศูนย์ไม่เกิดขยะในชุมชน
- การขยายพื้นที่ปลูกทำให้ช่วยเพิ่มพื้นที่สีเขียว

ปัจจัยความสำเร็จ

- ผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์ มีแนวคิดในการพัฒนาทั้งด้านธุรกิจ การบริหารคน รวมถึงการแก้ปัญหาในกลุ่มเป้าหมายในชุมชน
- ยึดหลักการบริหารงานแบบโปร่งใส ตรวจสอบได้
- สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในหลักการดำเนินงานของกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันแก้ปัญหา
- การบริหารจัดการกลุ่ม เห็นการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีการแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน
- มีการจัดทำแผน รวมถึงการเชื่อมโยงคนรุ่นใหม่เข้ามาพัฒนาในกลุ่ม
- การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และเอกชน ในการเพิ่มศักยภาพ นวัตกรรม และองค์ความรู้ของกลุ่ม ทำให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็งได้อย่างรวดเร็ว

การนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนางาน

- คนรุ่นใหม่หำองค์ความรู้มาใช้ในการกะเทาะเปลือก ทำให้ได้ผลผลิตคุณภาพดีเพิ่มขึ้น จากเดิม 30% เป็น 70%
- องค์ความรู้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ทำให้กลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ได้แก่ ทอด เคลือบงา ทอดเกลือ(แบบพวง) อบโบราณ กระยาสารท ทอดแผ่น
- การใช้โรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ในการตากผลผลิต ทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ
- สามารถวางแผนการผลิตได้ตลอดทั้งปี และลดการใช้แรงงานคน
- เครื่องกะเทาะเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ เพื่อลดการใช้แรงงานคนและประหยัดเวลาในการผลิต
- คนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาทในการช่วยขยายช่องทางการตลาดออนไลน์ เช่น การทำเพจ FB, Tiktok

โครงการการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยวิสาหกิจชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้าน 7 หลังพาเพลิน

ผลผลิต

1. ผลผลิตเม็ดมะม่วงดิบ/ไร้สุ่งขึ้น และมีคุณภาพมากขึ้น
2. ราคาเม็ดมะม่วงหิมพานต์ดิบเพิ่มขึ้น 5 บาท/ก.ก.
3. มีการนำวัสดุเหลือใช้ ไปก่อให้เกิดประโยชน์ และรายได้
4. มีผลิตภัณฑ์แปรรูปที่หลากหลาย (9 ชนิด)
5. ได้ผลผลิตไข่แปดคุณภาพดี เป็นที่ต้องการของตลาด
6. สมาชิกมีรายได้เพิ่มเฉลี่ย 60,000 บาท/คน/ปี

ผลลัพธ์

1. แปลงมะม่วงหิมพานต์ได้รับการรับรองมาตรฐานGAP
2. สินค้าแปรรูปมีคุณภาพ มาตรฐานตามความต้องการของตลาด
3. สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
4. กลุ่มมีความเข้มแข็ง ธุรกิจก้าวหน้า
5. กลุ่มเป็นต้นแบบในการบริหารจัดการทั้งในและนอกจังหวัด
6. มีการขยายพื้นที่ปลูกในชุมชน และพื้นที่ข้างเคียง

ผลกระทบ

1. เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง
2. ชุมชนเข้มแข็งสามัคคี/ช่วยเหลือกัน
3. คนรุ่นใหม่หันกลับมาทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเอง
4. ช่วยเพิ่มความเข้มแข็งให้กลุ่มเปราะบาง
 - 4.1 คนชราไม่เหงา มีเพื่อน มีรายได้
 - 4.2 ผู้ป่วยจิตเวช มีอาชีพ มีงานทำ ไม่พึ่งพ่ชาน
5. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์

ความยั่งยืน

1. จัดตั้งเป็นแปลงใหญ่มะม่วงหิมพานต์
2. คนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาท และเป็นฟันเฟืองสำคัญในการบริหารจัดการกลุ่ม
3. กลุ่มเป็นต้นแบบด้านการพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ และช่วยแก้ไขปัญหากลุ่มเปราะบาง ให้แก่ชุมชนใกล้เคียง และผู้สนใจ
4. การเตรียมการขอรับมาตรฐาน ออย. ในการผลิต เพื่อเตรียมเข้าสู่ตลาด Modal trade

ภาคเครือข่าย

กระบวนการแก้ไขปัญหา

ต้นน้ำ

1. จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน บ้าน 7 หลังพาเพลิน ในการรวบรวมผลผลิตของกลุ่มสร้างอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง
2. สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ แปลงมะม่วงหิมพานต์
3. มอบปัจจัยการผลิต
4. สนับสนุนองค์ความรู้ด้าน Zero west
5. สนับสนุนองค์ความรู้ด้านมาตรฐาน GAP

กลางน้ำ

1. สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการแปรรูป (เม็ดมะม่วงหิมพานต์)
2. สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการแปรรูป (ไข่แปด)
3. สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
4. สนับสนุนวัสดุ อาคาร นวัตกรรม และเงินทุน
5. เป็นที่ปรึกษาในการ สร้างสถานที่ผลิตอาหาร มาตรฐาน ออย.

ปลายน้ำ

1. ส่งเสริมช่องทางการตลาด (ร้านค้าชุมชน / ออกร้านอำเภอ / ออกร้านกับหน่วยงานราชการ / ส่งขายตามร้านค้าทั่วไป / ให้คนในกลุ่มเป็นตัวแทนจำหน่าย แบ่ง รายได้)
2. ส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ Facebook Page ไลฟ์สด)
3. วางแผนการผลิตสินค้า สู่มาตรฐาน ออย.

การมีส่วนร่วมของสมาชิก

1. คิด วางแผน กำหนดทางเลือก ตัดสินใจร่วมกัน
2. มีการบริหารจัดการ และแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน
3. มีการระดมทุน และจัดสรร ปันผล ให้สมาชิก
4. ประชุมสมาชิกทุกเดือน
5. ใช้กลุ่ม Line ในการปรึกษาหารือ และแก้ไขปัญหา
6. การแก้ไขปัญหาใช้มติของกลุ่มเป็นหลัก

บทบาทของ ส.ป.ก.

1. ประสานงานภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา
2. ถ่ายทอดองค์ความรู้ และสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น
3. ส่งเสริมและพัฒนาช่องทางการตลาด ร่วมออกบูธวันสถาปนา และการทำช่องทางการตลาดออนไลน์
4. สนับสนุนการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า และประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน
5. สนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ (เงินกองทุน) แก่สมาชิก

ต้นน้ำ

1. รายได้ไม่เพียงพอ
2. ราคาผลผลิตถูกกดราคา
3. ขาดองค์ความรู้/วัสดุอุปกรณ์
4. คนรุ่นใหม่ออกไปอยู่นอกพื้นที่
5. สภาพแวดล้อม แห้งแล้ง

กลางน้ำ

1. ขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการแปลง
2. ราคาผลผลิต (เมล็ดดิบ) โดนกดราคา
3. ขาดองค์ความรู้ด้านการแปรรูป
4. ขาดองค์ความรู้ด้าน Zero west

ปลายน้ำ

1. ข้อจำกัดทางด้านการตลาด
2. สินค้ายังไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง
3. สินค้าขาดมาตรฐาน ออย.

ช่องทางออนไลน์ / Social Media / YouTube

เพจ Facebook : มะม่วงหิมพานต์ ๗ หลังพาเพลิน สระแก้ว

LIVE

